

การพูดไม่ชัด

การพูดไม่ชัด (Articulation Disorders)

เป็นความผิดปกติทางการพูดชนิดหนึ่ง คำอื่น ๆ ในภาษาอังกฤษที่ใช้เรียกความผิดปกติทางการพูดชนิดนี้ ได้แก่ Articulation Defects และ Articulation Errors การพูดไม่ชัดหมายถึงการออกเสียงสระและพยัญชนะไม่ถูกต้อง ซึ่งมีอยู่หลายลักษณะ เช่น การใช้หน่วยเสียงอื่นแทน หรือการออกเสียงผิดเพี้ยนไปเป็นต้น การพูดไม่ชัดเป็นความผิดปกติที่พบบ่อยที่สุดในบรรดาความผิดปกติทางการพูดประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นได้ทั้งกับเด็กและผู้ใหญ่ แต่พบว่าจำนวนเด็กที่พูดไม่ชัดมีจำนวนมากกว่าผู้ใหญ่ โดยเฉพาะเด็กอายุต่ำกว่า 8 ปี

ลักษณะการพูดไม่ชัด

การพูดไม่ชัดแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะดังนี้

1. การใช้หน่วยเสียงแทนกัน (Substitution) เป็นการใช้เสียงสระหรือเสียงพยัญชนะอื่นมาแทนเสียงที่ถูกต้อง เช่น ใช้เสียง ฉ. ฉิ่ง แทนเสียง ส.เสือ เมื่อจะพูดคำว่า เสือ แต่ออกเสียงเป็น เจือ ใช้เสียง อ.อ่าง แทน ก. ไก่ เช่น ตัวอย่างพูดคำว่า อิน แทน กิน ใช้เสียงสระแทนกัน เช่น ใช้เสียงสระเอแทนเสียงสระแอ พูดคำว่า เกง แทนแกง การใช้หน่วยเสียงแทนกันนี้เป็นลักษณะการพูดไม่ชัดที่พบบ่อยที่สุด

2. การพูดไม่ครบทุกหน่วยเสียง (Omission) เป็นการพูดโดยไม่ออกเสียงพยัญชนะบางเสียงไม่ว่าเสียงพยัญชนะนั้น ๆ จะอยู่ในตำแหน่งใด เช่น กลาง เป็น กาง นอน เป็น นอ เป็นต้น

3. การพูดผิดเพี้ยน (Distortion) เป็นการพูดไม่ชัดโดยออกเสียงเพี้ยนไปเล็กน้อยต่างกัน เช่น บางคนอาจออกเสียง ส.เสือ เพี้ยนไป แต่ก็ยังพอฟังออกว่าเป็นเสียง ส.เสือ บางคนออกเสียงเพี้ยนไปมากจนฟังไม่ออก

4. การพูดเพิ่มเสียง (Addition) เป็นการพูดเติมเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะเข้าไปในคำ เช่น เพิ่มเสียงสระอะในคำว่า กวาง เวลาพูดออกเสียงเป็น กะวาง

คนพูดไม่ชัด อาจมีลักษณะการพูดไม่ชัดอย่างเดียว หรือมีครบทั้ง 4 ลักษณะก็ได้

สาเหตุของการพูดไม่ชัด

การพูดไม่ชัดเกิดจากสาเหตุใหญ่ 2 สาเหตุ คือ

1. สาเหตุจากโครงสร้างหรือการทำงานของอวัยวะเกี่ยวกับการพูดผิดปกติ ได้แก่

1.1 ความบกพร่องในการทำงานของระบบประสาท และกล้ามเนื้อที่ควบคุมการเคลื่อนไหวของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูด มีผลทำให้ลิ้น เพดานอ่อนหรือลิ้นไก่อ่อนแรงหรือเป็นอัมพาต ทำให้การทำงานของอวัยวะเหล่านี้บกพร่องไป ถ้าลิ้นเป็นอัมพาตทำให้การออกเสียงพยัญชนะและสระผิดเพี้ยน

1.2 ปากแห้ง เพดานโหว่ ทำให้พูดไม่ชัด ร่วมกับการพูดเสียงขึ้นจมูกผิดปกติ และการพูดไม่ชัดนี้ยังเกิดจากการใช้อวัยวะในช่องปากไม่ถูกต้องอีกด้วย

1.3 เส้นยึดใต้ลิ้น (Tongue tie) สั้นมากทำให้ลิ้นเคลื่อนไหวลำบาก ด้านแถบลิ้นออกมาเต็มที่ ไม่พันริมฝีปากล่าง แสดงว่าเส้นยึดใต้ลิ้นสั้นมากผิดปกติ จะทำให้พูดไม่ชัด

1.4 ความบกพร่องในการได้ยิน ทำให้พูดไม่ชัด เพราะไม่ได้ยินเสียงพูดที่ถูกต้องชัดเจนของผู้อื่น หรือได้ยินแต่ไม่ชัด ผู้มีความบกพร่องในการได้ยินจึงเลียนแบบคำพูดที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นการที่จะพูดได้ชัดเจน คำพูดจะต้องได้ยินเสียงของตนเองด้วย เพื่อเปรียบเทียบกับเสียงของผู้อื่น และเพื่อปรับการพูดของตนเองให้ถูกต้องชัดเจน ความบกพร่องในการได้ยินทำให้พูดไม่ชัดเพราะขาดคุณสมบัติสองข้อดังกล่าว

1.5 ปัญญาอ่อน ผู้ที่มีเขาวนปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ปกติมากถึงขั้นปัญญาอ่อนมักมีปัญหาการพูดไม่ชัด แต่คนที่พูดไม่ชัดไม่จำเป็นต้องเป็นคนปัญญาอ่อนเสมอไป

2. สาเหตุจากการเรียนรู้การพูดอย่างไม่ถูกต้อง พบบ่อยมากในเด็กที่พูดไม่ชัด เด็กที่พูดไม่ชัดจากสาเหตุนี้เป็นเด็กที่มีอวัยวะการพูดปกติ แต่มีการเรียนรู้การพูดอย่างไม่ถูก

ต้อง เช่นเขียนแบบการพูดไม่ชัดจากคนโกธจริต ผู้ที่อยู่โกธจริต เด็กไม่ได้กระตุ้นให้เด็กพูดให้ถูกต้องชัดเจนตั้งแต่แรก ทำให้เด็กเกิดความเคยชินต่อการพูดไม่ถูกต้องจนคิดเป็นนิสัย การพูดไม่ถูกต้องบ่อย ๆ นี้ทำให้เกิดการพูดไม่ชัดแบบถาวร คนพูดไม่ชัดประเภทนี้ส่วนมากเป็นเด็กวัยก่อนเรียน และวัยเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 8 ปี เป็นจำนวนมาก โดยธรรมชาติแล้วเด็กในช่วงอายุนี้อังไม่มีวุฒิภาวะและประสบการณ์ในการใช้วิธีระในการพูดเพียงพอ ทำให้เด็กเปล่งเสียงพูดผิดไปจากมาตรฐานของผู้ใหญ่ ถ้าเด็กพูดผิดบ่อย ๆ โดยไม่มีการกระตุ้นให้พูดได้ถูกต้อง ก็จะเกิดความเคยชินจนเป็นการพูดไม่ชัดแบบถาวร

เกณฑ์ในการพิจารณาการพูดไม่ชัด

การพิจารณาการพูดไม่ชัดว่าผิดปกติหรือไม่นั้น มีเกณฑ์ในการพิจารณาได้หลายประการคือ

1. เปรียบเทียบกับเกณฑ์การออกเสียงสระและพยัญชนะของเด็กปกติตามช่วงอายุต่าง ๆ ถ้าผิดจากเกณฑ์ปกตินั้นถือว่าพูดไม่ชัด

เกณฑ์การออกเสียงพยัญชนะของเด็กปกติ*

อายุ (ปี - เดือน)	เสียงที่พูดได้ชัด
2 ปี 1 เดือน - 2 ปี 6 เดือน	ม น ห ย ค อ
2 ปี 7 เดือน - 3 ปี	เพิ่มเสียง ว บ ก ป
3 ปี 1 เดือน - 3 ปี 6 เดือน	เพิ่มเสียง ท ด ล จ ฬ
3 ปี 7 เดือน - 4 ปี	เพิ่มเสียง ง ค
4 ปี 1 เดือน - 4 ปี 6 เดือน	เพิ่มเสียง ฟ
4 ปี 7 เดือน - 5 ปี	เพิ่มเสียง ช
5 ปี 1 เดือน - 5 ปี 6 เดือน	เพิ่มเสียง ศ
อายุ 7 ปีขึ้นไป	เพิ่มเสียง ร

* รวบรวมจากวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะของเด็กไทย โดยสุนีย์ บุญเงิน (1980) พิสมัย บุญญะฉิคุช (1982) และสิริกัญญา เกตุปัญญา (1982)

2. ความคงที่ในการออกเสียงไม่ชัดเป็นประจำของเด็ก ถ้าเด็กออกเสียงใด ๆ ไม่ชัดทุกครั้ง ไม่ว่าจะพูดเมื่อใดหรือในสภาพแวดล้อมทางสัทศาสตร์ใด ๆ (phonetic context) เช่น ออกเสียง บ.โบไม่ เป็นเสียง อ.อ่าง ทุกครั้ง

3. มีการพูดไม่ชัดเกิดขึ้นบ่อย ๆ จนสังเกตเห็นได้ชัด

4. หน่วยเสียงพยัญชนะหรือหน่วยเสียงสระที่เด็กพูดผิดนั้น ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาถึงความรุนแรงของการพูดไม่ชัดได้ ถ้าเด็กออกเสียงไม่ชัดตรงหน่วยเสียงที่ใช้บ่อยในคำพูด ผู้ฟังจะรู้สึกว่าการพูดไม่ชัดรุนแรงกว่าเด็กที่ออกเสียงไม่ชัดตรงหน่วยเสียงที่ใช้ไม่บ่อยในภาษาไทย เช่น หน่วยเสียง ส.เสื่อ เป็นหน่วยเสียงที่ใช้บ่อยมากในคำพูด ดังที่ปรากฏในคำต่าง ๆ เช่น สวย เสื่อ ใส่ สวม เป็นต้น ส่วนหน่วยเสียง ฮ.นกฮูก เป็นหน่วยเสียงที่ใช้บ่อยกว่าคำ คำว่า โลกฮาก ฮือฮา เป็นต้น ดังนั้น ผู้ที่ได้ยินเด็กพูดออกเสียง ส.เสื่อไม่ชัด จะรู้สึกว่าเด็กพูดผิดปกติ ในขณะที่ที่มีการสนทนาได้ตอบด้วย เพราะหน่วยเสียง ส.เสื่อ มีโอกาสปรากฏในคำพูดมากกว่า ในทางตรงกันข้ามผู้ฟังจะมีโอกาสได้ยินหน่วยเสียง ฮ.นกฮูกในคำพูดน้อยครั้งกว่า ผู้ที่พูดกับเด็กที่พูดเสียง ฮ.นกฮูกไม่ชัด จะไม่ทราบว่าเด็กพูดไม่ชัด ถ้าในการสนทนาได้ตอบเด็กไม่ได้ใช้คำที่มีหน่วยเสียง ฮ.นกฮูก นอกจากนั้นการออกเสียง ส.เสื่อไม่ชัดก็จะทำให้การเข้าใจคำพูดผิดเพี้ยนไปได้ง่าย เพราะเด็กต้องใช้หน่วยเสียงนี้บ่อยครั้งในขณะที่พูด อาจกล่าวได้ว่าหน่วยเสียงที่เด็กพูดไม่ชัดซึ่งเป็นหน่วยเสียงที่ใช้บ่อยในคำพูดเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งที่ใช้ตัดสินการพูดไม่ชัด

5. ลักษณะของการพูดไม่ชัด มีส่วนในการบ่งถึงความรุนแรงของการพูดไม่ชัด เช่น ถ้าพูดไม่ครบทุกหน่วยเสียง โดยมีการละเว้นไม่ออกเสียงบางหน่วยเสียง (Omission) จะมีการพูดไม่ชัดรุนแรงกว่าการพูดโดยใช้หน่วยเสียงแทนกัน (Substitution) หรือการพูดผิดเพี้ยน (Distortion)

การพิจารณาว่าผู้ใดพูดไม่ชัด รุนแรงเพียงใด และต้องได้รับแก้ไขด้วยการฝึกพูด สามารถพิจารณาได้จาก

เกณฑ์ข้างต้น

การแก้ไข

การพูดไม่ชัดเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการฝึกพูด ก่อนแก้ไขต้องมีการตรวจวินิจฉัยหาสาเหตุ ถ้าเป็นความผิดปกติของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูด สมควรให้ได้รับการดูแลจากแพทย์โดยตรง หากเป็นการพูดไม่ชัดที่ไม่ต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ หรือที่แพทย์ได้รักษาแล้วก็ให้รับการฝึกพูดจากนักแก้ไขการพูด

เด็กก่อนวัยเรียนบางราย ที่นักแก้ไขการพูด (speech therapist) ทดสอบแล้วเห็นว่ายังไม่จำเป็นต้องได้รับการฝึกจากนักแก้ไขการพูด บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก จะได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติต่อเด็กขณะอยู่ที่บ้านถึงวิธีการกระตุ้นการพูดให้ชัดเจน ด้วยการให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับเด็กพูดให้ชัดเป็นตัวอย่างแก่เด็ก เดือนเด็กเมื่อเด็กพูดไม่ชัดแต่ไม่ให้ดูว่าหรือเกี่ยวข้องให้พูดให้ชัด นอกจากนั้นต้องไม่ถ้อยเลี่ยนการพูดไม่ชัดของเด็ก และนำเด็กไปพบนักแก้ไขการพูดเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามผล ถ้าการพัฒนาเสียงพยัญชนะ

ที่ไม่ชัดนั้นไม่ดีขึ้น ภายในระยะเวลาที่กำหนด จึงแนะนำให้ไปรับการฝึกพูด ส่วนมากเด็กที่พูดไม่ชัดในช่วงอายุ 3 - 4 ปี จะพูดได้ชัดเจน จากการกระตุ้นที่บ้าน ถ้าเกินช่วงอายุนี้แล้ว ยังพูดไม่ชัด ควรแก้ไขด้วยการฝึกพูด

วิธีการแก้ไข

ให้เลือกเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะที่พูดไม่ชัดมาฝึกที่ละเสียง โดยสอนให้เด็กรู้จักฐานที่เกิดของเสียง (Place of articulation) ลักษณะในการเปล่งเสียงพูดออกมารวบรวมให้ถูกต้องตามตำแหน่งต่าง ๆ ในช่องปากเพื่อออกเสียงแต่ละเสียง ตลอดจนลักษณะของลมหายใจ ทิศทางของลมในช่องปากขณะออกเสียงพยัญชนะหรือสระแต่ละเสียง สอนให้รู้จักฟังเปรียบเทียบเสียงของตนเองกับเสียงของผู้สอน หรือเปรียบเทียบกับเสียงที่ถูกต้องชัดเจน การฝึกจะทำตั้งแต่ระดับหน่วยเสียงจนเป็นคำ วลี และประโยค ให้เด็กสามารถออกเสียงได้ถูกต้องทุกระดับ และทุกสถานการณ์ ไม่ว่าจะอยู่ในห้องฝึกพูดหรือพูดคุย สามารถได้ตอบในชีวิตประจำวันได้

รจนา ทรรทรานนท์

บรรณานุกรม

- Boonyathitisuk, Pisamai. "Articulatory Characteristics of Kindergarten Children Aged Three to four Years Eleven Months in Bangkok." M.A. Thesis, Mahidol University, 1982.
- Carrell, A. James. **Disorders of Articulation.** Englewood Cliffs, N.J. Prentice-Hall, Inc., 1968.
- Dickson, Stanley. **Communication Disorders * Remedial Principles and Practices.** Glenview, Illinois Scott, Foresman and Company, 1974.
- Hanson, Marvin L. **Articulation.** Philadelphia W.B. Saunders Company, 1983.
- Ketpanya, Sirikanya. "Articulatory Characteristics of Kindergarten Children Aged Five to Six Years Eleven Months in Bangkok." M.A. Thesis, Mahidol University, 1982.
- McDonald, Eugene T. **Artuculation Testing and Treatment A Sensory-Motor Approach.** Pittsburgh Stanwix House, Inc., 1964.
- Mukngoan, Sunee. "Articulatory Characteristics of School Children Aged Three to Eight Years in Phayathai Area." M.A. Thesis, Mahidol University, 1980.
- Sommers, Ronald K., **Articulation Disorders.** Englewood Cliffs, N.J. Prentice Hall Inc., 1983.
- Templin Mildred C. and Darley FL. **The Templin Darley Tests of Articulation A Manual and Discussion of Articulation Testing.** Iowa Bureau of Educational Research and Service, The University of Iowa, 1969.
- Van Riper, C. **Speech Correction Principles and Methods.** Englewood Cliffs, N.J. Prentice Hall, Inc., 1978.